

FRA SIKKERHETSPOLITIKK TIL EØS

EUROPEISK POLITIKK ER IKKE LENGER UTENRIKSPOLITIKK, MEN SAMARBEID I EN UNION PÅ TVERS AV TIDLIGERE SUVERENE GRENSER. DET SIER HELENE OG SUNNIVA TOFTE TIL STAT & STYRING, SØSTRENE FRA SØRLANDET SOM SØKTE LYKKEN I EUROPA.

Det begynte med sommerstudier i europeisk integrasjon ved Høgskolen i Agder og bar videre til Bath i England, hvor Helene tok mastergrad og Sunniva doktorgrad på EUs sikkerhetspolitikk. I dag er Sunniva informasjonsleder ved EU-kommisjonens delegasjon til Norge og Island, mens Helene arbeider for Brusselkontoret AS i Brussel.

SBS: *Hvordan er det å arbeide med norsk europapolitikk fra henholdsvis inn- og utsiden av Den europeiske union?*

Sunniva: EUs delegasjon til Norge og Island arbeider ikke med norsk europapolitikk direkte, men for at forholdet mellom EU-kommisjonen og Norge skal fungere best mulig. Forholdet mellom Norge og EU er generelt veldig bra, men norske aktører burde utnytte mulighetene som ligger i EØS-avtalen bedre. Det finnes for eksempel mange programmer hvor private bedrifter, offentlige etater og forskningsinstitusjoner i Norge kan delta, men det er opp til dem selv å ta initiativet til slikt samarbeid på tvers av nasjonale grenser.

Helene: Det er blant annet dette vi arbeider med i Brusselkontoret AS, hvor vi tilbyr private bedrifter og offentlige etater kurs og konferanser, møter og samlinger i Brussel for å lære mer om EU som politisk system, eller lobbyvirksomhet og rådgivning i sammenheng med dette. Det paradoksale er at det er private selskaper som oss, og interesseorganisasjoner som NHO og LO, som i stor grad tar seg av norske interesser i EU-systemet, og som derved forvalter de mulighetene som ligger i EØS-avtalen som et fjerde forvaltningsnivå for Norge.

SBS: *Kommunal- og regionalminister Åslaug Haga har lovet omkamp om EØS-avtalen ved neste utvidelse av EU. Hva betyr egentlig denne avtalen for Norge?*

Sunniva: Den betyr at norske bedrifter har full tilgang til et europeisk marked med 450 millioner innbyggere og at det innenfor de 28 landene avtalen dekker er fri flyt av personer, varer, tjenester og kapital.

Helene: Men det hjelper ikke å ha en slik avtale hvis ikke norske bedrifter og offentlige etater benytter seg av de utvidede mulighetene som ligger i den, til økt samarbeid på tvers av landegrensene.

Sunniva: I Brussel er det nok dessverre ikke så mange som vet hva EØS-avtalen går ut på eller at den eksisterer i det hele tatt.

Helene: Dette fører også til at norske interessenter i Brussel må arbeide langt hardere og mer målrettet enn andre for å få innpass i EU-institusjonene – noe vi selvsagt gjerne hjelper dem med hvis nødvendig.

SBS: *Hva er EU-delegasjonens konkrete rolle i denne sammenheng?*

Sunniva: Vi informerer om hva som skjer i EU til Norge og hva som skjer i Norge til EU. Vi representerer EU-kommisjonen og er en del av dens diplomatiske korps. Vår oppgave er å sørge for gode samarbeidsrelasjoner mellom EU og Norge/Island, men det er opp til norske politikere, byråkrater og bedrifter å utnytte de mulighetene som finnes.

Norge har en EØS-avtale som kan utnyttes langt bedre enn i dag, ikke minst for økt forvaltningspolitisk samarbeid – som læringsarena for nytenkning og innovasjon i offentlig sektor, mener Sunniva Tofte – informasjonsleder ved EU-kommisjonens delegasjon til Norge og Island. Foto: Trond Fjørtoft.

Det beste ved å være i Bath og Brussel er at du kan diskutere EU på tvers av for og imot, sier Helene Tofte, som arbeider ved Brusselkontoret AS i Brussel.
Foto: Trond Fjørtoft.

Helene: Dette hadde selvsagt vært langt lettere dersom Norge hadde vært medlem av EU. Slik situasjonen er i dag må vi tilpasse oss EUs utvikling og iverksette de lover og regler EU-landenes representanter vedtar i Europaparlamentet og Rådet for Den europeiske union i Brussel. Dette er ikke en holdbar situasjon for et land som kaller seg demokratisk.

S&S: *Hvorfor ble dere interessert i EUs sikkerhetspolitikk og hvordan ser dere på Norges plass i det europeiske sikkerhetspolitiske bildet i årene som kommer?*

Helene: Jeg ble inspirert av Sunniva, men for henne var det kanskje mer tilfeldig. Jenter driver ikke så ofte med EU eller sikkerhetspolitikk – eller politikk i det hele tatt, spesielt ikke på Sørlandet, så det er klart dette er spesielt. Men det som skjedde i Europa etter Berlinmurens fall i 1989 gjorde inntrykk på oss begge, og for meg fremstår fremdeles EU primært som et freds- og demokratiprojekt i en del av verden som i århundrer har vært kjennetegnet av krig og konflikt.

Sunniva: Vi har begge arbeidet med krigen i Kosovo, som var starten på EUs sikkerhetspolitiske engasjement. Riktignok ble ønsket om en felle utenriks- og sikkerhetspolitikk nedfelt allerede i Maastricht-traktaten i 1991, men det var Kosovo som var vendepunktet. Her hadde NATO tidligere rådd grunnen alene og arbeidet ut fra en tradisjonell internasjonal sikkerhetslogikk. Med EUs engasjement ble det sikkerhetspolitiske grunnlaget utvidet med en humanitær dimensjon hvor menneskerettigheter og demokratibyging gjennom det vi kaller *good governance* også kom på den politiske dagsorden.

Helene: Dersom denne utviklingen fortsetter og EU-statene klarer å samarbeide enda tettere om sin utenrikspolitiske linje vil dette få store konsekvenser for Norge, som vil bli hengende igjen i NATO-samarbeidet. Dette er også viktig, men det ser i dag ut til at EU overtar mye av den politiske rollen NATO tidligere spilte i internasjonale konflikter. Dette skjer også på andre premisser enn de NATO primært arbeider etter, premisser som passer langt bedre med offisiell norsk utenrikspolitikk enn hva tilfellet er for NATO. Derfor er det ekstra synd at Norge ikke kan ta del i denne utviklingen.

S&S: *Hvordan ser dere på den norske EU-debatten i dag?*

Sunniva: Den offentlige debatten er veldig opphengt i medlemskaps spørsmålet, men vi som arbeider ved EU-delegasjonen ønsker å informere om EU uavhengig av dette. Norge har en EØS-avtale som kan utnyttes langt bedre enn i dag, ikke minst for økt forvaltningspolitisk samarbeid – som læringsarena for nytenkning og innovasjon i offentlig sektor. Men dette er noe norske interessenter selv må ta fatt i, vi kan bare legge forholdene til rette for at det kan skje.

Helene: Det beste ved å være i Bath og Bruxelles er at du kan diskutere EU på tvers av for og imot. I Norge er en slik debatt umulig. Var det svar på spørsmålet ditt?